

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számtani kérdés.

Valaki 2 nyáj juhott vett 656.50 frtért. Az egyik nyáj 5 drb juhval felülhaladja a másikat s minden nyáj darabja félannyi forintba kerül, mint a mennyi abban a nyájban van. Hány darabból állott mindenik nyáj?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik dél-európai város az, hol az új görögök szabadságuk visszaszerzése végett az első nemzetgyűlést tartották? Mikor volt e gyűlés? Hol fekszik e város? (Kovács J.)

3. Történelmi kérdés.

Mi a neve azon török szultánnak, a ki 1823 ápr. 23-án szültett. Ki volt az apja? Atyját 1839 jul. 1-én követte a trónon. Uralkodása alatt folyt a krími háború. Meghalt 1861 június 25-én?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik madár az, melynek színe barna, nyaka sárgás, feje tetején fekete tollak láthatók, hazája Észak-Amerika? (Kovács J.)

5. Képrejtvény.

A 45-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése.
Számtani kérdés. A számtani sornak összege: 53998.
Földrajzi kérdés. Antwerpen (franz. Anvers).
Történelmi kérdés. Cimon (gör. Kimon).
Természetrizai kérdés. Démutka (thymus).
Képrejtvény. Zavaros a Tisza.
 A megfejtők nevei:

Brichta Manó, Schlesinger Henrik, Lacsny Ferencz, Schwarcz Lajos, Szeberényi József, Madarász Dömötör, Wiesel Zoltán, Jakab János, Szalay János, Bagyari Béla, Kosnár Károly, Hirschberg és Weinberg, Supa József, Kurucz Ede, Stein Pál, Tamásy Géza, Monzpart Andor, Hirschler Károly, Strausz Andor, Fekete István, Jó Károly, Feldmann Mór, Fehér József, Egressy Mihály, Rosenfeld Richard, Hajós Gyula, Schwartz Tibor, Wágner Ervin, Friedmann Miklós, Schmalcz Jenő, Opperl Géza, Eszterházi Miklós, Máriásy Béla, Rudnay Jenő, Moócz Elemér, Klinger Lajos, Altmann Henrik, Dokupel Antal, Walder Sándor, Hermann Béla, Kovács Aladár, Thék Gyula, Kerbler Lajos, Kiss Emil, b. Majtényi László, Eöry

«Kosmos» müintézet nyomása Budapest. VI. Aradi-utca 8.

Gusztáv, Szinnyey Lajos, Beöthy Sándor, Simonyi Károly, Szepesy Géza, Csák Ödön, Wolf Gyula, Hodács Ágost, Kiss István.

A kitűzött könyvjutalmat Schwarcz Lajos nyerte el Aradon, a kinek azt a szerkesztőség elküldi.

Szerkesztői telefon.

— **Tudósító.** Tudósítását bármikor szívesen fogadjuk.
 — **G. A.** A versike bizony nem sikerült. — **László S.** Kecskemét 1. Az ev. ref. főgymnasiumban 2. Lehetőleg tussal s minél nagyobb alakban 3. A szerkesztőség nem tudja, kik a lap előfizetői, épp ezért mi nem is mondhatjuk meg, hogy Szegszárdon ki járhatja a Tanulók Lapját. — **Pithagoras** 1. Tízet 2. Ösztöndíj-pályázatok szoktak megjelenni a T. L.-ban, de mivel az olyan pályázatokat csak az év végén szokták kiírni, mi is akkor hozzuk. Kísérje csak figyelemmel lapunkat. Verse nem közölhető — **K. J. Brassó.** A tudósítást legjobb röviden és velősen megírni. — **Szepesi B.** Eperjes. Ha a lapot 3 hete nem kapják, miért nem irt első alkalommal azonnal a kiadóhivatalnak? Tudósítását megstilizáltuk; más kor ilyen formán küldje be. — **Nem közölhetők:** Érzelmeknek egy új sarja... és Végig ugat cz. versek. **W. S.** Szombathely. Tolsztoj L. Kreutzer szonátája nem valami épületes olvasmány középiskolai ifjunak. A tudósításért köszönet. — **Discipulus.** 1. K.-Félegyháza. Olyan könyv nincs, de a T. L. múlt évi s idei évfolyamában jelentek meg e fajta dolgok. 2. Ilyen könyvet ismerünk, ez a „Nemzeti kincszebrény jelesebb íróink gondolat gyűjteményeivel” kiadta Wodjányer F. (Bpest VI. Andrásy-ut 21. — az ára talán 1 frt; ajánlhatjuk Jókai: „Negyven év viszhangja” cz. munkáját is, mely Jókai műveiből közli a szép gondolatokat. Egyes művek tartalmait csak különböző irodalomtörténetekből lehetne összeállítani — legokosabb dolog azonban elolvasni s úgy megcsinálni. A középiskolák minden osztálya számára összeállított magánolvasmányokat az ujévi számban fogjuk közölni. 4. Ha latinból akar műfordítást készíteni, fordítsa le Ovidius egyes szép darabjait pl. a Philemon és Baucist, Daedulus és Icarust. 5. A veszprémi dióhéjak szerkesztője egy piarista tanár; e könyvek nagyon hasznosak, bizvást megveheti. Hangos Antalnál vagy szerkesztőségünk útján megrendelheti az Irásművek elmélete dióhéjban cz. kis munkát, ára 20 kr. ezt bélyegben is beküldheti. 6. A világirodalom legnevezetesebb műveit felsorolni akkor, mikor egyszerre 8 kérdést intéz hozzánk, ezen a helyen nagyon bajos. 7. Salamon Ferencz a historikus 1882 október 9. halt meg Budapesten. 8. A rétségek fia könyvalakban meg fog jelenni a jövő hónap közepén, árát még nem tudjuk, de alig lesz több 1 frtnél. — **H. J. Léva.** Az ezer feladatban sok a kidolgozott feladat is, meg a vázlat is. Hozzá hasonló könyv, magyar nyelven nem jelent meg.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
 A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	Mégjelenik minden vasárnap.		Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.	
		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

Deákok jötevője.

(*) Alig pár órája pihen a nyirkos föld alatt az a derék, nemeslelkű ember, a ki egész életében csak jót tett másokkal, a kinek fájt ha a balkez megtudta, hogy mit csinált a jobb kéz.

Vasárnap délben keszthelyen egy áldott lelkű, nemes szívű ember hunyta le örökre szemeit, egy titkos jötevője, bőkezű adakozója, támogatója, segítője a tanulóifjuságnak. — Nem szerette, ha jötevényeért halalkodtak, nem engedte, hogy a lapokba kiírják, mit adott, mit tett; névtelen akart maradni, mert az ő nemes szíve csak úgy tudta élvezni a jötevények az adakozóra visszaható áldását, — mert csak úgy csilloghatott szemében szabadon, senkitől se látva a könyv, melyet a részvét esalt ki jóságos szemeiből.

Nem várt halat, elutasította azt, a ki valamit emlegetni mert előtte holmi jötevényről, nagylelkű adományokról, — nem vallalt magára semmit, őt nem illeti meg sem hála, sem elismerés.

Mikor az illető szegény deák csakugyan azon hitben távozott, hogy mégis rossz helyen járt megköszönni az élvezett jötevényét, akkor az öreg úr szemei megteltek könnyekkel, elfogódott s ily szókra fakadt:

— Minek kellene azt tudni annak a szegénynek, hogy ki segített rajta? Az a kérdés, méltó-e arra, ha igen, akkor mi szükség halalkodásra?

Nem tudjátok ti keszthelyi és fehervári deákok, hogy ki volt az intézetnek, a szegény tanulóknak titkos jötevője!

Sokszor csudalkoztatok, hogy egyszer várat-

lanul egyik napon szegény deákon új téli ruha, sapka, meleg cipő van. Láttatok, nagyot néz-tetek, — s napirendre tértetek fölötte. A boldogult Gerlach és Pallér fehervári direktorok meg tudták volna mondani, hogy hány szegény tanulóknak fődözte tandiját, fizette könyveit egy ismeretlenül maradni kívánó jötevő. Burány Gergely keszthelyi főgazgató úr pedig meg tudná mondani, ki volt az a nemes lelkű férfiú, a ki erre vagy arra a célra bizonyos összegeket adott át neki azon kikötéssel, hogy a neve titokban maradjon.

Azok a szegény diákok pedig, akik uri asztalánál kaptak a hét különböző napjain ebédet, vacsorát, egyre voltak kötelezve: titoktartásra, hogy kinél ebédelnek.

Sírtatok szegény deákok, vigyetek koszorút, virágot és fájó könyvet sírjára, mert ő már nincs többé; ott pihen, ott álmodik a Balaton partján egy kicsi sírban a haza nagyságáról, a nemzet művelődéséről, az ifjuság os erényeiről.

Ha él bennetek a kegyelet, keszthelyi deákok, valahányszor a temetőbe mentek, állatok meg *Mészáros Mihály* volt honvédszázados sírja mellett, ejtsetek rá egy könyvet, mert az pihen a sír alatt, a kinél jobban kevés ember szerette az ifjuságot. Ha halottak napján volt tanáraitok sírját megkoszorúztatok, hintsetek néhány virágot az ő sírjára is s mondjátok meg utódaitoknak is, hogy az, a ki ott pihen, nagy idealista volt, mert manapság igen kevés ember akad olyan, a ki megérdemli, hogy a tanulóifjuság emlékében örökké feledhetetlen maradjon, mint ő, a ki valóban a *deákok jötevője* volt.

Prologus.*

Személyek: } A gondolkodó.
A gáncoskodó.
A lelkesült.

Lelkesült:

Midőn kilép a nagy világ zajába,
Mit érez, óh a balga gyermek?
Mit érzene a kis madár fiókák,
Midőn először útra kelnek?
S mikor legelső bimbaja kipattan,
Mit érez a szerény kis rózsaaág?
Mit a büvösen csattogó pacsirta,
Midőn elzengi első kis dalat? . . .

Gondolkodó:

Minek folytatni még e szép hasonlatot?
A mit szíved érez, nyíltan kimondhatod,
Madár, virág — ez mind nem köll ide!
Ez egyszer elleszünk majd nélküe.
Elmondanál ezer hasonlatot!
Nem szégyen az! Mit is takargatod?

Lelkesült:

Nyíltan bevallva, félénkek vagyunk:
Szerény a műsor, mit előadunk!

Gondolkodó:

Nem hosszú működés gyümölese ez:
Körünk hajója nem rég, hogy evez.
A perc szülötte csak: Az alkalom,
A mely reánk virult e szép napon! . . .

Lelkesült:

Nagy ünnepet ülünk! Magasztosat!
Az ünnepeltről mondanának sokat;
Tolmácsolnók szívünknek óhaját;
Elmondanók, rajt' mily érzés fut át;
Elmondani! Beszédünk oly szegény!
Nem . . . nem lehet! Nagy lelke oly szerény!

Gondolkodó:

Mivel hálálja meg a föld
A természet áldó kezét?
Dús illatu virágokat
Teremt a rögben szerteszt! . . .
Mit nyújthatunk mi halakép?
Miként a föld virágokat:
Kicsiny csokorba kötve azt,
A mi keblünk mélyén fakadt!
S az, kit ma ünneplünk: A nagy, dicső!
Szívünk szavát így is megérti O! . . .

* Előadatott az V ik ker. áll. főreáliskola Irodalmi iskolájának f. hó 7-ikén Hofer Károly igazgató ur nevénapján tartott matinéján.

Lelkesült:

A mit mondál száz és száz erzi át!
Tolmácsolád keblünk szent óhaját . . .
(A gáncoskodóhoz.)

Te állsz itt fagyosan, mint egy szobor,
A fölleg arczodon sötét, komor.
Ez ünnepély előtt szíved bezárt marad?

Gáncoskodó:

Keblemben izzó lávaként forr a harag!
A mi nem tetszik: az a kör maga! . . .

Gondolkodó:

Meghódítand majd érveink hada! . . .

Gáncoskodó:

Meggyőzni engem nem fogtok soha!
A kör, az «Irodalmi iskola»
Elöttem nem mas, gúnytárgy az csupán!
Kaban futkosva hiú czel után . . .
Miért rajongtok úgy? Az eszme dőre!
Tudjátok-e önczelotok, előre?
Tudjátok-e mi léssen a hatás?
Csak súlyedés, bukás és semmi más.
Miben mozogtok: Oly kicsiny határ,
Hogy a haladás útja ott megáll!
Nem is alkotni álland föl a kör.
Sőt minden szépet, jot, igazt kiöl!

Lelkesült:

A gáncs önön szívünket járja át!
Nem ismered körünknek jelszavát?
Imént mondad, hogy eltemetjük azt:
A szépet, jot, magasztost es igazt! . . .
Kiölni hat, miért szívünk hevül?
Fenkölt czélunk ez volna egyedül? . . .
Nem jól mondad! Minden szavad hazug!
A czéi magas! Főnséges, szent az út!

Gondolkodó:

Csak szép szavakra nem támad hatás!
Ködöt nem oszlat ékes csillogás.
Legföllebb róla visszatüz a köd,
Lassaeskán testet ölt . . . Mindent beföd.
Érv köll ide, nem fényes szóvirág!
S az ellen úgy megadja majd magát!

Gáncoskodó:

Granitfalként szilárdan áll hitem,
Mint szirt, melyet meg nem dönt senkisé!

Gondolkodó:

A hegyfalak erősnek látszanak.
Kivülről egy-egy rettentő alak.
Belülről nézd: Atóm atómon áll.

S a porszemecske, mely a légbe száll;
Egymáson állva óriást mutat . . .

Gáncoskodó:

Hohó! mellettem érvelsz hisz magad! . . .

Gondolkodó:

Nem úgy . . . Hagyj csak beszélnem! Az nem áll.
Nem dönthetetlen a nagy sziklaszál.
Erő köll, mely atomra bontsa fel,
Erő, a mely titáni harcra kel.
És sorba hull a sok hegy-góliát,
S az omló órjás nagy tömeg porát
A szellő szárnya szerte hordja majd.
S a por, mit annak gyors fuvalma hajt,
Lerakódik földünk más szögletére
És szobrot állít az «Erő» dicsére! . . .

Gáncoskodó:

És azt hiszed: hit mnek sziklavára
Majd összeomlik érveid hadára?

Gondolkodó:

Hited szirtjét felbontom alkotóira.
S az menten összedől és szét hulló pora
Ujból egymásra föl rakódva majd
Az új eszmének készít új talajt! . . .

Lelkesült:

Helyes . . . Helyes . . . Jól mondad! Így igaz!
Szíved beszél! Az ajkadon tavasz.
Neved a fagyban is-rózsát fakaszt,
Minden szavad egy éltető malaszt! . . .

Gáncoskodó:

Badar beszéd! — körötlöknek talán
Igazi haszna abban áll csupán:
Hadartok ékes szóvirágokat!

(Gondolkodóhoz.)

Hallottad szólni im e jó urat?
Tavaszt s fagyot im' egybehalmoz ő
És bár beszéde főnséges, dicső,
Nincs benne ész! Nincs benne tartalom!

Lelkesült:

Tagadom azt! . . . Ez szörnyü rágalom! . . .

Gáncoskodó:

Minek a csillogó, szép nyelvezet?
Hisz önmagában czélra nem vezet?
Mit ér a fényes kardhüvely, a mez,
Ha nincs benn' tartalom, a mit övez?!
Mit szép beszéd, ha nincs benn' gondolat? . . .

Gondolkodó:

Sivár talajban rózsza nem fakad!

S a föld, — a hol virit e szép virág,
S a hol kifejti ékes bimbaját —
Nem is terem, csupán csak szirmokat,
Mindent betöltő illatot is ad! . . .
... És azt hiszed, hogy czélunk rossz úton halad,
Midőn a szónok úgy izen hadat:
Hogy mit beszélünk, légyen szép a nyelv!
Csiszolni azt! Elöttünk ez az elv!

Gáncoskodó:

Beismerem: a vesztes én valék,
Hajómon ezzel még kicsiny a lék!
(kaczag.)

Hogy elsülyedjen, orkán kell ahhoz!
Hiszed, hogy érved azt is létre hoz? . . .

Lelkesült:

Nem értem óh, miért vagy oly hideg?
Ajunk heve nem hatja át szíved?
Lásd: amióta ismerem e kört
Keblem viharja vulkánként kitört.
Rajongok érte s minden gondolat,
Mely bármikor bejárja agyamat,
Csak róla szól . . . Csak róla egyedül!
Eszméiért szívem föllelkesül!

Gondolkodó:

Hidd el: Veled együtt nem érzek!
Mint délibáb, csalók a végletek!
Egymástól messze állnak s mégis oly közel
Az ember egyiktől a másikba jut el!
Fagyossá változik a lelkesült! . . .
A végletet vigyázva elkerüld!
Forrhat szíved égön, miként a katlan:
C-ak jaj, ne légyen féktelen, uratlan! . . .

Gáncoskodó:

Haéd halljam érveitek hosszú sorát
S meglásd: dicsőn kiállom ostromát!

Lelkesült:

Körünkben a tehetség nyílt útát talál!
Bátran szárnyalhat! — Előtte nincs határ!
Az érdem az, a mit jutalmazunk.
Magunk birái önmagunk vagyunk! . . .

Gondolkodó:

Czélunk, hogy a sok, nagy, dicső alak,
A kik hazánk élén harcoltanak;
S a kik tollal mutatták az útát,
A merre az igaz ösvény halad;
A kik honukért vérük áldozák
És átküzdöttek oly sok, szent csatát;
Azok nevét szívünknek tiszta tükre
Magába véssé lángolón, örökre! . . .
És azt hiszed: Ez eszme dőre, kába?
Tekints csak a közelmúlt tegnápába!

Ez érzéstől minden szív összeforr!
Közöttünk szent kapocs: a tíz szobor!
Nézzed: Mily lelkesült a nép amott!
S miért? . . . *Éledni lát tiz csillagot!*
Nézzed: mily fenkölt, szent az érzélem,
A mely uralkodik a kebleken!
Kitörni vagyik s föl az égbe száll:
«Éljen soka, . . . soká a nagy király!» . . .
Czelunk tovább: A honszeretet szent tüzét
Szívünkbe oltani! Kigyujt'ni szerteszt!
Hogy majd midőn hazánk kiált: *Előre!*
Bátran menjünk, akár a harezmezőre!
S ha tán veszélybe' lesz e szép haza,
S kezünkben őseink szent zászlaja,
Nem mozdulunk — csak halva el mellőle!
A míg tovább lobog dicsőn: előre!
Szóval körünk eszméje, czélja az:
A mi csak szép, magasztos, jó, igaz!! . . .

Gáncoskodó:

Győztél! . . . De még nem végleg! . . . oh ne hidd!
Meggyőztenek bar összes érveid,
Ez egyszer arra válaszolj csupán:
Mi a *hasznod* — mondd mindezek után?
A haszon, mit czeltok magaba rejt!?

Lelkesült:

E kérdés engem is két-égbe ejt!
Már tűnni kezd szilárdnak vélt hitem . . .

Gondolkodó:

Tehát ott vagy a túlsó végleten!
Reális kor reális gyermeke!
Midőn *haszon* az eszme, az ige,
Mindenki csak azért töri magát
És fölszedi vele a föld porát!
Nem bánva, hogy a haszon szenny tapad,
S mit elvon, masnak eltető falat:
Haszon legyen . . . haszon! . . . Csak ez a fő!
Sárral, szennyvel mit is törődjön ő?
Nem gát, ha tette rablássá fajul.
A pénzt állítja fel bálványaul . . .

A hon, a becsület csak fogalom;
Mindezt ledönti a silány haszon! . . .
Megállj . . . megállj . . . Szívem beszélt csupán,
Az agy szava csak most jó ezután:
Ne higgyétek, hogy körünknek haszna nincs!
Később látjátok majd, hogy óriási kincs!
Szívetekben majdan, mint bástya áll:
A jó, a szép s igaz mint ideál!!

Lelkesült:

Hitemnek napja, látom, újból felragyog! . . .

Gáncoskodó:

Végleg legyőztél! . . . A hódolatra kész vagyok!

Gondolkodó:

Körünk valóban csak úgy boldogul,
Ha rajtad minden ellenünk okul,
S belatva önhibáját, nyújt kezet! . . .
Ha azt atérzi, mi minket vezet! . . .
Ha lelkesedni tud körünk eszméieirt,
— De nem végletig, miként te az imént! —
Utunk, úgy nem merő próbálkozás:
Nyomában ott leszen az alkotás!! . . .

Tisztelt közönség! . . . Ezer bocsánatot,
Amért a szó vita soká húzódozott!
Czelunkat im' Önök is ismerik! . . .
Elkezdhettük — ha csak megengedik!
S ha majd Önök a végakkord után
Elmondhatják önön-magukba tán,
Hogy e körünkbe töltött röpke óra
Nem telt el im' hiabavalóra!
Gyorsan tovább haladt,
Miként a pillanat.
S az idő röppenését
És szányai verését
Meggyorsítottuk kevéssel is ha tán:
Ha nem kísértett műsorunk nyomán,
Mint éji rém, az ijesztő unalom:
Az lesz nekünk a pálma, a jutalom!

Földes Imre.

Deák-élet Angolországban.

Megismerkedtünk azzal a rendszerrel, mely az angol fiatalságot azzá neveli, a *mi*; most már az következik, hogy bepillant-sunk az angol ifju lelki világába és elsoroljuk a deák-élet nevezetesebb epizódjait.

Egy jóemlékezetű, kitünő humorral bíró tanárom a következő szellemes mondással szokta definiálni a deák mivoltát: «A deák egy olyan *semmi*, a kiből *minden* lehet». Ebből azon-

ban nem következik az, hogy e semmit, mint valami abszolút dolgot, letargyaltnak tekint-sük. Mi azt valljuk, hogy a deákság a nemzeti intelligenciájának kisebbik mása és visszatükrozi annak jellemzetes tulajdonságait, vala-mint a harmat visszatükrozi a nap képét.

Az angol deák is magában egyesíti fajának erényeit meg hibáit. Férfias, erélyes, szívos és csökönyös, másokkal szemben kissé kissé prae-

potens, de méltánvos és igazságos. Férfiassága nyilvánul úgy a külsőségeiben, mint tetteiben. Így az angol deák szemében vajmi furcsának tűnnék föl a nálunk — férfiak között is — elannyira megszokott *csókolódzás*. Alig teszi le a kis fiu a hátul gomboló nadrágot, mely az első gyermekévek elengedhetlen jellemzője, az apai csók helyébe a kézszorítás lép. A mi elérzékenyülő szokásaink az angol ifjak előtt elpuhultaknak látszanak. Felülmulnak ök még bennünket a szenvedések férfias elviselésében és külső nyilvánításának elnyomásában is. A ki jaigat és sir, az megvetés tárgya előttük. Az angol gyerek, ha testi fájdalom éri, összeszorítja fogait és tűr, felidézve magának azt a spártai síhedert, a ki hajdanában egy szisz-szenés nélkül hagyta magát a melléhez szorított rókától összemarczangoltatni.

A *jó modor* és *illem* követelményei szentek az angol deák előtt és e tekintetben hasonlithatatlan magaslaton állanak fölöttünk, kik tanuló korunkban — mi türes-tagadás — nagy-részt darabosak és érdesek vagyunk, a bontonra, bármennyit prédikálnak is szüleink, nem adunk sokat. A modorbéli esint és a társas érintkezés finomságát mi kilencztizedrészben később sajátítjuk el. Angliában nem úgy van a dolog. A kollégiumi élet kicsiszolja, finommá és lovagiassá teszi az ifjakat a társas érintkezésben.

Érdemes végignézni az együttes étkezést a kollégiumban. Az ember szinte azt gondolja, hogy valami nagy család ül együtt. Az ifjak halkan úgy beszélgetnek, mint jó nevelésű emberek szoktak ebéd alatt. Az asztalfőn ülő igazgató neje úgy beszél velük, akár nagy férfakkal s a megszólított nyugodtan, fesztelenül, zavar és illetlenkedés nélkül válaszol, mintha anyjához, vagy nénjéhez intézné a szót.

Az angol gyerekbe kujukomnyi nagysága óta bele van oltva a női nem iránt való tisztelet és hódoló udvariasság. Bennünk zsengebb diákkorunk idején kétféle vételességben mozgó felfogás szokott kialakulni: vagy lenézzük a «gyöngébb» nemet, vagy zavarba jövünk előtte, szóval idegenkedünk tőle. Világos, hogy mind a két species megmosolyogni való. Mert tény, hogy a kellemes nőtársaság csak eszizolólág és finomítólág hat a fiatal lélekre. Mily visszás már most, ha az ifjut, mikor nővel áll szemben, akkora félelem szállja meg, hogy torkán akad a szó és azt sem tudja, fiu-e, vagy leány . . . már pedig nálunk ez szokott lenni az eset. Ismételjük, egészen elütő képet mutat Albion fiatalsága.

A kollégiumban időnkint délutáni táncmulatságokat szoktak tartani, a mely három óra

felé a parkban nagy uzonnával kezdődik, hogy az első négyest öt óraker a nagy szalonban rendezni lehessen és tizenegykor mindenki haza mehessen. Ilyenkor azután összesereglik a környék mamáinak, nővéreinek és unokatestvéreinek szépséges tábora, bizakodva a kollégium tanczos növendékeinek emberségében, kik az idősebb gavallérokat pótolják. Igazi gyönyörűség ez alkalommal látni, mily bájjal és könnyűséggel végezik a deákok tisztüket. Megérkezésükkor fogadják a hölgyeket, elkisérrik az öltözőbe, segítik levetni felső ruháikat és elvezetik a parkban ütött nagy sátor alá, a hol virágokkal és csemegéekkel megrakott nagy asztal van terítve. A *kicsik* buzgóság és előzékenység dolgában vetekednek a *nagyok*-kal és nem kevésbé szíves fogadtatásra talál-nak. Nem egyet lehet látni, a ki sárga keztyűjében büszkélkedve vontat magánál kétszerte idősebb, szép, természetes hölgyeket, mint a kalauzhajó a méltóságteljes sorhajót . . .

Maga a multság ékeesebb kiadásban ugyan-azt a képet mutatja, mint a mint a mi majálisunké, vagy tánciskolai «nagypróbánké». A mi táncunkat azonban nem adjuk az angol deákok tánczáért; ezek a kollégáink ugyanis híjával vannak az ítem érzékének.

Az angol deák férfiasságát, illemérzékét és modorbéli kiválóságát előnyösen egészíti ki a hallatlanul kifejtett *becsületérzés* vonása. Ha rossz fát tesz a tűzre, a fölszólításra nem kesisik azt nyíltan bevallani, mi pedig sok esetben nem kis önmegtagadással jár. Vegyük például a következő nagyon megtörténhető esetet: Görög óra alatt — épen az *Iliász* első énekeit fejtegetik — Harry deáknak esze száz mértföldnyire jár a trójai háborútól. A tanár hirtelen felriasztja merengéséből, hogy folytassa a fejtegetést. Harrynak még fülében esengnek az utolsó hangok, melyekkel előtte felelő társa végezett: *πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς* (gyorslábu Achilles) Gyorsan, aggódó szemekkel keresi a szókat, a melyek e hangoknak megfelelnek s reájuk is bukkan öt sorral alább, mely ismétlődés Homerosnál épenséggel nem ritka. Kezdi tehát az olvasást nagy szaporasággal azon a helyen. A tanár természetesen rögtön tudja, hányat ütött az óra s ki is fejezi hitét, hogy Harry úr nem valami nagyon figyelt a szövegre. Hany agyafurt nebulónak esnék jól a Harry helyében, hogy a helyzet föl nem ismerésével tagadjon, így szólván: «De bocsánatot kérek, én figyeltem. . . hiszen itt van: *πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς*». Am Harry nem tagadja meg angol deák létét és őszintén bevallja hibáját.

Valóban az angol fiukkal együtt született az

igazság szeretete s a hazugság utalata. A *becsület*es név drágább nekik, mint a hazugság árán való megmenekülés, a büntetés elől.

A büntetés? Az legtöbb esetben igen egyszerű, radikális és foganatos valami. Érdekes, hogy Angliában, az egyéni szabadság klasszikus földjén, a kollégiumokban érvényben van a testi fenyték. És még érdekesebb, hogy a deákok — kik pedig, mint valódi John Bull-fiak, nem hagynak magukon jogtalanságot száradni — a virgácsot épp oly kevésbé megaláznak tekintik, mint bármely más büntetést. Sőt bizonyos hősiességet latnak benne és élcelődve beszélnek róla, ha valaki jajgatás és a felindulás jelei nélkül viseli el. A delinquentus egy padra ül, mintha ló volna, leleplez bizonyos hűs testrészeket, melyeket a «doktor» lelkiismeretes komolysággal lát el a javítás czélszerűnek látszó eszközeivel. Ily büntetés végrehajtása mindig nagyon feleslegázza az általános kíváncsiságot; a lépcsőkön egész csoport tanuló várja a delinquentst.

— Nos, jól megrakott?

— Akkorákat ütött rám, mint egy mészáros, tódítja a megvesszőzött társ.

A *kicsik* pedig csodálattal nézik őt és nekik is kedvük kerekedik a dicsőséges büntetéshez. Tapasztalt emberek állítják, hogy minden angol, a kit még nem vesszőztek meg, titokban nagyon kívánja, de ha megizlelte, rendesen elkerüli az alkalmat, hogy újból részesüljön benne.

Ugyan mi az oka ezen eléggé csudálatos jelenségnek? A *hagyomány* szeretel, mely az angol ifju lényét egészen áthaja. A magyar fiuk lobogó lelkesedéssel ápolják a mult dicsőséges emlékét, de iskolai életük nem az az élet, a mi a hajdani ifjuságé volt. (Ezt föntartani speciális viszonyainknál fogva nem is lehetett.) Ellenben az angol deáknak leglőbb eszménye, vágya, hitvallása: úgy nevelkedni, mint a hogy az elődök nevelkedtek. Tradíciók szállnak nemzedékről nemzedékre; egyes szokásokat, intézményeket az elődök a jelenlegi növendékekre hagynak, melyeket érintetlenül kell utódaiknak átadniok. *Pitt, Wellington, Byron* — az angol ifjunak államférfi-, katona- és költő-ideáljai — verést szenvedtek és *fag*-ok voltak, mért ne szenvedjenek verést és mért ne legyenek *fag*-ok az utókor gyermekei is?

Ad vocem *fag*: az ugynevezett *faggisme* a britt kollégiumi életnek legeredetibb és leg-

sajátosabb kihajtása, melynek hasonmását a minálunk régente Debrenczennek vidáman pezsgő deák-társadalmában ehetett megtalálni. A *faggisme* abban áll, hogy az ötödik és a hatodik, vagyis a két legfelsőbb osztály tanulóinak joga van az első és második, azaz a két alsó osztály valamely tanulójának szolgálatát igénybe venni. A *fag* — a kis deák-ordonáncz — készíti el a reggelit takarítja a *patronus* szobáját, teljeíti az esetleges megbízásokat. Az első és második osztály tanulóinak maguk között meg kell állapodniok, hogy az alatt az idő alatt, míg mindenkinek szobájában kell lennie, nevezetesen este öttől nyolczig, három *fag* mindig szolgálatban legyen, szobáik ajtaja nyitva álljon s az első hívásra megjelenjenek. A *faggisme* jog a nagy deákokra, kötelezettség a kicsikre nézve. Magától értetődik, hogy a *fag* meg van terhelve, de hát vigaszul szolgál, hogy nagy deákká esperedve, szolgából úr lesz. S így mindenki aláveti magát e kötelezettségnek. Ha mégis akad, a ki vagy lustaságból, vagy rosszul értelmezett önértékből megtagadja a szolgálatot, jaj annak a szegény léleknek! A hagyományok megbontójának, a deákság ősi intézményére törő ellen-ségnek kiáltják ki, a ki ellen azután sikra száll az egész intézet. Minden képzelhető módon bosszantják, vaskos trefák ezéltáblájává teszik és adandó alkalommal «*megpokróczozzák*». Ez a népszerű angol deák-istenítélet abban áll, hogy a «*megpokróczozandót*» egy nagy gyapju ágyterítőbe fektetik; a terítő sarkát és szeleit 12—16 fiu fogja, egy rázás... és az áldozat labdaként repül föl a levegőbe, hogy azután visszaessék a pokróczba, miközben azt hiszi, hogy feneketlen mélységbe zuhan. Ezt a műtétet vagy tízszer ismétlik, ugyanannyiszor tanul az illető repülni s midőn végre kienedik a csávából, szent, hogy erőt vesz rajta a tengeri betegség. Ilyeten kura után nagyon valószínű, hogy vagy beadja derekát, vagy megszőkik.

Világos, hogy a *faggisme* nem egyéb, mint visszaélés az erővel. Viszont azonban erkölcsi alapja sem tagadható. Hozzászoktatja a tanulót ahhoz, hogy szükség esetén maga is kiszolgálhassa magát és hogy fel tudja fogni a fáradságot, melyet valamikor eseléségetől meg fog követelni, ha módjában lesz. Szolgálat tanuljon előbb, ki egykor majd parancsolni akar

(Folytatása következik.)

Ifjusági kézimunkák.

A „Tanulók Lapja” számára.

Minden ifju előtt a maga idejében fölmerül egy komoly kérdés: Mi akarsz lenni? A pályaválasztásnak óriási jelentősége van az életre, ennelfogva az a leggondosabb megfontolásra szorul. A döntés első sorban a szülők joga, kik a legilletékesebb módon ismerve egy a maguk körülményeit, valamint fiuk képességeit, iparkodnak a legalkalmasabbat választani; de javarészt figyelembe veszik a fiúnak valamelyik szakmára való hajlandóságot és fogékonyágát is. Ha nem is tekintjük azt, hogy a tanulók hatalmas száma mind nehezebbé teszi a hivatali pályán, meg egyéb magasabb állásokon való boldogulást, mégis a körülményekhez képest csak kevesen látogathatják az iskolákat, vagy azért, mert hiájával vannak a nélkülözhetetlen kellékeknek, vagy

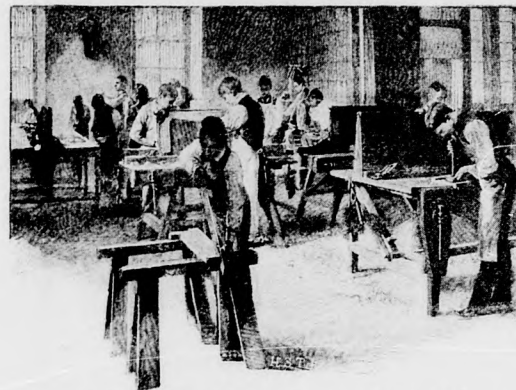
sem lesz képes pótolni, vagy épenséggel kisorsítani.

Ezt kivéve is, sokszoros a haszna némely kézimunkában való ügyességnek minden más pályára nézve. A testi munka a szellemi erőfejlesztés után kellemes változatosságul szolgál, és föléleszti a bágyadt gondolkodást, az akarat megaczelosodik, a szem élesebb lesz, a szép érzés finomodik és nemesbül. Emlékezzünk rá, hogy mikor Vilmos császár Budapesten járt, a lapok rámutattak a német uralkodó-háznak azon ősi szokására, hogy minden egyes fiatal hercegnek valamely mesterséget kell elsajátítania. (II. Vilmos könyvkötőseget tanult.) Miben másban lenné e furesának tetsző szokás magyarázatát, ha nem a föntebb kifejtett tényben?

A legújabb időben tevékeny, bölcs emberek vezetése alatt Magyarországon is érvényesülni kezd ama törekvés, hogy a rendes iskolai oktatást egybe kell kapcsolni a kézimunkára való tanítással. Lapunk 44. számában jelent meg a «Kézimunkára nevelő országos Egyesület» ilyértelmű lelkes fölhívása, mely kétség-telenül megkapta az ifjuság figyelmét. Bizonyára sok ifju ragadja meg az alkalmat, hogy a szóban forgó tanfolyamot meglátogassa és fölhasználja. Mekkora örömmel fog majd tekinteni egy önkészítette, sikerült munkára és buzdul ennek nyomán további tevékenységre.

Enyv, fa és vas a legfontosabb anyagok ennél a munkánál, melyeknek földolgozása különböző osztályok szerint oszlik meg! Az oktatás jelesen iskolázott szaktanítók kezében nyugszik; minden tanfolyam végén a tanulók munkáit közszemlére állítják ki az iskola épületében.

Hasonló iskolák, ugynevezett *állami iparis-kolák*, több mint tíz esztendeje állanak fönn

A kézimunkaiskolában. Az asztalos műhely.

azért pedig mert tehetségük fogyatékosabb, vagy azért, mert nincs kedvük a komoly tanulmányokhoz.

Hány okos és eszes fiatal ember küszködik a nyomorusággal esztendő hosszú során át, míg végre vizsgájáig juthat! Pedig sokkal kevesebb fáradsággal és sokkal előbb biztos állást vívhattak volna ki maguknak, ha helyes úton valamely iparág üzésére szánták volna magukat. Igaz, a kézimunka közmondásos aranytermő talaja sokat vesztett jelentőségben, mióta versenyre szállt vele a gyárimunka; ám azért még mindig biztos és gyakran kitünő existenciát nyújt azoknak, a kik haladó korszakunk követelményeinek megfelelnek és a kívánatos ismereteket elsajátítják. Sok-sok példa mutatja, hogy kicsi kezdeményezésekből nagyszerű és óriási üzletek álltak elő; az pedig tény, hogy a gyáripár a *műipart* soha

A kézimunkaiskolában. A mintázóterem.

A kis torkos.

Karvaly rajza.

Nagyapó.

Karvaly rajza.

Magyarországon. Rendes tanulóul fölvétetnek azok a 15 évet betöltött ifjak, a kik az iparos tanulók számára szervezett iskola 3 évi tanfolyamát jó osztályzattal elvégezték, vagy a kik a gimnázium, realiskola vagy polgári iskola 4 alsó osztályából jó sikerű bizonyítványt nyertek. Itt a rendes tanítási tárgyak mellett szaktárgyakat is adnak elő. Az alsó osztályoknak az a céljük, hogy fölébresszék és előmozdítsák a tanulónak hajlamát és képességét valamelyik mesterségre, ép azért a növendékek közösen végeznek könnyebb fa és fém-munkákat. A következő tanfolyamokon aztán a fiatal embereket a magukválasztotta külön mesterségekre: építészetre, lakatos és műlakatos munkára, kőfaragásra, közönséges és műasztalosásra, esztergályosságra, fametszésre, ötvösségre stb. kiképezik, valamint kereskedelmi földrajzra, áruismérelés és ilyen egyéb tárgyakra tanítják. Gondoskodnak a jó-

A kézimunkaiskolában. Lakatos és fémező műhely.

vendőbeli mechanikusok és elektrotechnikusok oktatásáról is, úgy, hogy megvan minden garancia arra, hogy egy gyakorlati, a jelenkor követelményeivel lépést tartó, intelligens iparos osztályunk áll elő.

A kézimunkára nevelés még gondosabb ápolásban részesül az északamerikai Egyesült-Államokban az ugynevezett *manual training-schools* (kézimunka-iskolák) által. Az Amerikában uralkodó viszonyok következtében száz ember közül alig gondolhat kettő arra, hogy valamikor magasabb állásra juthat; ennél fogva a kereskedő osztály mellett nagy százalék kényyszerül arra, hogy kenyerét iparüzéssel vagy földműveléssel keresse meg. Ezen iskolák abból indulnak ki, hogy a munka díszére válik minden embernek, azért is növendékeiknek megadják a felsőbb iskolák esetleges látogatására szükséges előképzést is és ilyképen a tar-

sadalom hasznos tagjaivá teszik őket minden tekintetben.

Ily *manual training school*-ok különböző, egymással szorosan összefüggő szakaszokra oszlanak, melyek általában a következő tantárgyakat ölelik fel: 1. Matematikai és természettudományi oktatás, faval, fémmel való sokoldalú munkálatok, laboratoriumi működés, növénytani, fizikai és élettani gyakorlatok. 2. Irodalom, történelem, nemzetgazdaság és háztartástan, idegen nyelvek tanulása. 3. Mérnöki tanulmányok, hova az elektromos és mechanikai műhelyekben való munkálkodás, modelleknek, gépeknek, terveknél és díszítő műveknek alkotása is tartozik. 4. A kézimunka-osztály, hol fából, fémből agyagból és gipszből alkotnak tipikus munkálatokat, valamint kovács és öntő munkálatokat végeznek. 5. Erkölcstan, melyvel karöltve a viselkedésben, társadalmi érintkezésben, társasági kötelességekben, személyi tulajdonságokban és képességekben megkívánt szabályok előadása, önismeret tana jár.

Az utolsó szakasz kivételével az előjáró osztályok mindegyikében rendkívül nagy gondot fordítanak a *rajzolásra*, a mennyiben az előmozdítja a szakismeretet és a tényeknek, formáknak és tárgyaknak legkésebben szóló nyelve; a mennyiben avatott eszköz arra, hogy a *szépet* valójában éreztesse, kifejeztesse és megérttesse a természet, művészet meg irodalom terén. A negyedik évben azután a különböző osztályokban a speciális munkákat végzik.

Képeink egy ilyen iskolának egyes műhelyeit szemléltetik. Az asztalos műhelyben, miután a fűrészelésben, gyalulásban, fűrésben, faragásban stb. való kézügyességet elsajátították, házieszközöket és a legváltozatosabb nemű mintákat készítenek. Micsoda élenk élet fogad bennünket, ha ide belépünk és mily boldog kedvvel sűrögnek-forognak a fiúk munkájuk mellett! Ernyedetlennek látszó serénységgel suhan kezük alatt a gyalu, riktoz a fűrész, ráspol a reszelő és hasít a véső. Nem ily nagy zajjal, de nem kisebb szorgalommal és szakértelemmel folyik a munka a mintázó teremben, hol leányok is foglalkoznak, hogy magukat plasztikai munkában kiképezzék. A fiúk azonban minden ipar-tantárgy közül legjobban szeretik a lakatos- és kovacs-munkát. A legdurvább alaplumunkálatokon kezdik és fokozatosan odáig jutnak, hogy maguk produkálhatnak egy önálló szerkezetet: hajógépeket, egyéb masinákat, vashidakat és sok másféle mintákat, melyek az erők és elvek helyes összeállításán alapulnak. E szerkezeteket fából vagy vasból, avagy egyszerre mindkét anyagból készítik és hozzácsatolják a megfelelő

tervrajzot. Hogy ezen oktatási rendszer szükségletet elégít ki, még pedig nagyszerűen, azt bizonyítja a philadelphiai kézimunka-iskola, melynek növendékei számban évről-évre szaporodnak és belőle keletkezése óta egész sereg jelesen iskolázott fiatalember lépett ki az életbe.

Minálunk, Magyarországon, hol másképen alakultak a viszonyok, a kézimunkára való nevelés sokkalta szűkebb korlátok közé szorult, mindazonáltal ugyanazt a célt szolgálja, ha

más úton is: hogy t. i. munkához szoktatott fiatalembereket képezzen, tekintet nélkül arra, vajon mesterségre mennek-e, vagy tanulmányokat akarnak végezni. A fiatal években szerzett kézi ügyesség maradandó értékű a férfikorban is, még akkor is, ha nem szolgál kenyérkereset alaplépcsőjéül. Nem ritka eset, hogy az érett férfi — foglaljon el bármily állást — kellemes változatosság és mulatság gyanánt fordul a kézimunkához, melylyel ifjúságában oly szíves-örömmel foglalkozott. G. K.

Ott volt-e Toldi György Laczfi seregében?

Lapunk egyik olvasója ezt a kérdést veti fel: Ott volt-e Toldi György Laczfi seregében?

Arany János a Toldiban ezt nem mondja, de abból a körülményből, hogy mikor Miklós a Laczfival való találkozás után nagy busan hazafelé ballagott, Györgyöt már otthon találta, az következik, hogy Toldi György negyeden magával kivált Laczfi seregéből, mert anyját akarta meglátogatni és a kész haszonnak felét fölenni, más felét magával vinni.

György bizonyára akkor sem maradt volna tovább 3—4 napnál, ha Miklós nem követi is el gyilkosságot, éppen azért, mert Laczfi seregéből e pár napra kiválván, annak Budára érkezése alkalmával szintén Budán akart lenni.

A királynál tett látogatása szintén nem csupán öcsésének vadolása volt, hanem a királynál a hadból való megérkezés után tisztelegvén, ezt a tisztelegést akarta felhasználni, hogy beszéd közben szóba hozza öcséének gyilkosságát s az így felszabadult örökséget a maga részére nyerje meg.

Arany ugyan sehol sem mondja, hogy Toldi György Laczfi seregében volt, de ha György nem lett volna ott, akkor bizonyára értesítette volna anyját, ha Budáról jön s ez esetben Miklósnak is tudnia kellett volna, hogy bátyja megérkezik. Az, hogy Miklós azt gondolja, hogy «Ki volna ur más széles e határban: Toldi György talán, a rókaalkú bátyja, ki Lajos királynál Budán a tányért váltja», nem bizonyítja arra, hogy Budáról jött meg Toldi György. Ez csak állandó foglalkozása helyére céloz.

Lehet, hogy György ott is volt Laczfi seregében, mikor Laczfi Miklóst parasztnak nevezte s Miklós dühét bátyja ellen csak fokozta az, hogy őt füle hallatára parasztnak nevezi a vezér s György nem tiltakozik ellene. Ez sem lehetetlen, mert György így is előbb ért haza, mint Miklós, a ki csak a tabor elvonulása után «ballagott» haza és később érkezvén

meg, a II. énekbéli lakomára előkészülődést leíró jelenet helyén van.

Ha előbb vált is el György Laczfától, mint az Miklóssal találkozott, akkor is vele lehetett a hadban s a II. énekben mondottakon ez a helyzet sem változtat semmit.

Erre nézve még az sem bizonyíték, a mit Bence mond a IV. énekben, hogy György pár nap múlva *visszamegy* Budára, mert a visszamegy nemcsak azt jelenti, hogy onnét jött, hanem azt is, hogy állandóan ott tartózkodott, valahol távol volt — Laczfival — s most visszatér állandó lakóhelyére.

Szóval, Arany e tekintetben találgatásra utal bennünket. A dolog csak annyiban fontos, mert egy eddig nem érintett kérdést bolygat meg. Igazán lényeges csak az volna, hogy György akkor ott volt és türe, hogy öcsését parasztnak nevezték s az elvonuló katonák vele gyönyörödjanak: akkor ez amugy is sötét jellemét még visszatartóbbá tenné s Miklósét még nemesebbé, mert ha ott látta bátyját a seregben, a mint ez szó nélkül türe az ő megaláztatást, akkor érthetőbb, hogy miért volt a «szeme pillantása olyan, mint «a barna éjfé», mért szoritotta úgy a szálát, hogy majdnem összeroppant. S ha mindezek dacára otthon mégis ölelésre tárta karjait bátyja felé, jellemét ez oly fenségessé teszi, melynek a többi jellemvonások csak méltó kiegészítései.

Székhely István.

Ime a kérdés fel van vetve, szóljanak hozzá olvasóink. Az eszme szép, és eddig még senki nem fejtegette ezt a kérdést. Mindenesetre éles szemre és helyes ítélőképességre van szükség, hogy e kérdést eldöntsük.

Az erre vonatkozó fejtegetéseket *december* 25-ig kell beküldeni lapunk szerkesztőségébe. A fejtegetések összeségét januári első számunkban fogjuk közölni.

A szemargai legátus.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

De Szemarga község legérdekesebb s legaktuálisabb alakja Bendösi Gergely földesúr volt, kinek hasa szörnyen hasonlított egy 100 akós hordóhoz (bocsánat e trivialis hasonlatért), méltóságot kölcsönző hangja pedig két száraz fadarab kemény összesurolásánál támadt nyikorgáshoz; vastag nyaka versenyezhetett bátran a falu bikájának megfelelő testrészeivel s ha még ehhez hozzáképzelnék lábainak rövid, de zömök voltát, előttünk áll a mo ern Molány Berezi, ki füstette fogainak ritka sövényén keresztül méltóságteljesen elszavalhatta:

„Enni, inni jól tudok,
Én magyar nemes vagyok!”

Szokása volt a hasas uraságnak a legátust leitatni s ha akkor is el tudott egy prédikációt mondani, úgy kékhasu tizedt raggatott a Bacchuson győzedelmeskedni tudó diák homlokára; ellenkező esetben egy árva petákot sem kapott az illető.

Egyszóval Bendösi úrról joggal el lehet mondani minden időben, a természet és sors bármely változásai között, az emberi lét összes koraiban: «Ez férfi!»

Mindezekhez s még számos más érdekes és érdektelen, nadrágos és harisnyás (Csik-székben a szegény néposztály viseli) személyhez elment a mi jóra való barátunk s hosszú, de zavart beszéd után átadta a változó érzelmeket feltűző conceptust, majd post multos et longos errores visszatért a papi laknak számára kijelölt szobájába, hogy nemsokára a feltálandó izletes vacsorából vegye ki a neki való adagot. És közben a jószívű háziasszony a következő kellemes kérdéssel zavarta mohó falatozását a járás-kelésben kimerült pajtásnak.

— Melyik ételt kedveli a legátus úr, hogy holnap azt csináljuk?

— Mindent szeretek, édes néni, csak foghagymás kolbász legyen a neve — felelé önérzettel a rágás mesterségében eminens Nyakaldi.

A nap, illetőleg az est hátra levő részét a tiszteletes urral való bölcs beszélgetésben töltte el, egy politikushoz illő óvatossággal kerülve minden tudományos dolog szőnyegre hozatalát, nehogy így elárultassék, hogy a keskeny fejben az agyvelő tekervényei nem valami mélyek s a barázdák száma nem túlságos sok. Ennyi szép és hasznos érzettől áthatva, átengedte testét Morpheus ölelő karjainak.

IV.

Most röviden az ünnepek alatt vele történt kalandokat adom elő, lehetőleg hiven a való-

sághoz. Midőn a templomból kijövet egy nagy köre felállott, hogy, mint hajdan Dávid Ferencz, úgy a jelenben ő is intő és buzdító beszédet tartson a már hazafelé szállingózó népnek s midőn egy heves dobbantás kíséretében kiejtésbeli nyomatékkal, már a következő hatásos és erőteljes duzzadó szavak közzétételéhez érkezett el: «És meg kell, mondom, meg kell javulnotok!» igen előre találta nyújtani a hosszúság miatt kajla lábait s a hórihorgas test végignyult a földön, illetőleg a hóban. Az oda szaladt hívek talpra állították a hőembert, ki aztán «mint elüzlött király országa széléről» oly bosszuszomjason tekintte a vészhozó tehetellen köre. Bánsát azonban csakhamar elfeledé az izletes ebéd orr- és inyesiklandoztató falatai között s jóllakása után szónoki gesztikulások kíséretében önmaga adta elő e felfordulás történetét a legkisebb részletig. Midőn épen a lecsés motívumának bemutatásához készült, kiütötte a cseléd kezéből a sültés tálat, melynek tartalma egy alpesi lavinához méltó hamarsággal gördült, illetőleg folyt le kopott cipőjének felremlent sarkáig, hogy onnan, mint a Niagara, úgy zuhogjon alá az ünnepekre felsurolt szoba tiszta padlójára. Komolyabb kárt (t. i. szakadást) nem idézett elő ruhájában, legfeljebb a zsir csillogóvá s így méltóságosabbá tévé.

De különben is, hogy az embert nem a ruha teszi, azt legeklatánsabban kimutatta ő a II-ik ünnep estéjén tartott díszes vigasságban, hol elméjének mozgékonyágáról, agyának mély gondolkozó és ítélőtehetségéről annyi megezőfolthatatlan és döntő bizonyítékot nyújtott. A forró táncz hevében a mester leányának Vénusi szépségétől elbájolva, araszos kis száján a következő dicséretnek engedett szabad és gyöngéd kiröppentést:

— Szép kisasszony, ön kitűnő állatszeli-dítő, mert engem varázsának tündéri fonálával elválaszthatatlanul odafont becses, sőt imádozott személyéhez!

Majd éjfél tájban, midőn a férfiak nagy része az iskolának jelen alkalomra vendéglővé alakított helyiségébe sietett, hogy ott, a farsztó ugrádozások miatt üressé vált gyomrat hidegetekkel és zamatos «muri»-val töltesse, a leányok, a falu üde szép virágszájai ösztönözték a legátus urat hasonló nemes cselekedet végrehajtásához, őt azonban a lelkesedése és a sok kecses leány látása által felébresztett esztetikai gyönyörűsége a következő szavak kiejtésére ösztönözte:

— Szép kisasszonyok! nem megyek el egy percze sem az önök bájdús köréből, hisz ily társaságban elvész az embernek étvágya!

S ha ezen szavak, melyek különben tiszta szívből eredtek, nem érték el az olvasó által körülbelül várt, remélt hatást, annak oka egyenesen abban keresendő, hogy az egyszerű, kedves falusi leányok nem olyan szörszálhasogatók, finnyások, mint a városi kényes dámák, kik között az olyan magunk fajta tapasztalatlan diák úgy érzi magát, mintha tojásan járkálna s aközben tükkkel szurkálnák. Csak falun uralkodik őszinteség, igazi jó kedv, valódi boldog-ag, érdeknélküli gyönyör!

De, hogy hősöm előttem, kedves olvasóim, unalmassa ne váljak, kalandjai közül csak egy part írok még le (fenntartva azonban a jogot, ha megengeditek, hogy idő s alkalomadtával meg több oldalról is bemutassam.) Ugyanis a vigsagos dalidonak hajnali negy órakor vege szakadván, ő onnan Csonga Istvánal a korecsma ilatos hajlekaba baktatott, hol borral méregette, hogy mekkora a tavolság arasznyi szája s jóllakással teljes gyomra között. A mulatás kedv derítő zajában «per tu»-t ivott a falu szájával. Másnap azonban midőn jozan fejjel neze a világot s az abban levő szep rendet, nagyon szegyezte, hogy az utczán őt Pista «te»-nek szólította s válaszában nem is intézett a tegnapi ivó pajtashoz «te»-fele megszohtasokat, hanem forro kasát kerülő macskához hasonlatosan, az igékhez «ván, vén» ragot illesztett. «Hogy auidván Pista?» «A templomba jövén most?» «Mivel szandékozván eitőlteni az utolsó ünnep délutánját?» stb. E furfangossága annak elődázhatatlan jele, hogy a jövőben, mint ügyes prókator (?) fogja keresni nagy étvágya kielégítésére a mindennapi kenyeret.

Harmadik, azaz utolsó ünnep délutánján csöndes elegültséggel konstata, hogy a hívektől a conceptusok fejében 18 frt 60 krajczárt, azaz írva harminczet korona husz fillert vett be, (mert itt feltétlenül meg kell jegyez-nem, hogy a Bendösi úrtól kitűzött 10 forintot habozás nélkül elnyerte). A tiszteletes következő kérdéssel zavarta meg a pénz számlal-gatásban elmerült drága személyét:

— No hat, kedves legátus ur, mit adjak szep predikálásaiért?!

— Eleget alkalmatlankodtam én a tiszteletes urnál, ne adjon nekem semmit . . . vagy no, legfeljebb negyven krajczárt meg . . . egy forintot, hogy így kiteljék a kapott legátum 20 ostrák értékű forintra.

Mit tehetett egyebet a pap, ha egy kissé boszszankodva is, de leszúrta a kért összeget.

Most pedig illő és szívélyes bucsuzkodás után, indítsuk útnak Nyakaldi barátunkat, mert várják már a kollegium épületében összegyűlt jó barátok, vig czimborák, hogy együttesen egy hatalmas nagyszerű lakomát csapjanak, mindenki feláldozván legátiojából egy bizonyos hányadot e nemes célra. Hazajött, mullatott míg tartott a pénzből, azontúl egy krajczár nélkül töltötte napjait a következő ünnepekig.

. . . Mondom, a középiskolai tanulmányok leörlésének utolsó esztendejében elszakasztott bennünket egymástól a szeszélyes sors. A vidám szemargai legátus másutt kísérti meg, hogy törekeny csónakjával átladikázzon az érettséginek Scillája, Charybdise között. Element, de neve főnmarad — ha nem is érczbetükbe öntve — kollégiumunk annáleseiben és csinyjeiről legendákat beszél a felső osztályosokra tátottszájú, bámulattal néző apró népség. Magam meg alig várom, hogy ujból viszontlássam édes jó pajtásomat, ki társaim közt a legcsúfabb volt s mégis legszebb, a legkötekedőbb s előttem mégis a legkedvesebb.

Kaáli Nagy György.

VEGYESEK.

A diákok jóltevője. Mészáros Mihály nyug. honvédszázados, 1848-as honvéd élete 68 ik évében f. hó 21-én d. u. fél egykor hosszas szenvedés után Keszthelyen elhunyt. A meghaldogult nagyon szerette a tanulóifjúságot, titokban sok jót tett a tanulókkal, áldott, nemes szívéért a város nagyon szerette. Temetése f. hó 23-án d. u. 4 órakor volt a keszthelyi közönség óriási részvéte mellett. A gyászolók sorában sok tanuló is részt vett, a kik fájó könyet hullattak az elhunyt koporsójára. Lapunk szerkesztője, a kit nem rokoni kötelekek, hanem a nagyra becsülés és hála érzelmei csatoltak az elhunytéhoz, atyai barátját siratja benne. Legyen emlékezete áldott és feledhetetlen a keszthelyi tanuló ifjúság előtt!

A Gabelsberger-Markovics rendszerű «Női gyorsíró kör» december 1-én tanfolyamot nyit hölgyek számára magyar- és német gyorsírásból. Jelentkezhetni Blazsejovszki Károlyné urnónél (Váci-körút 51.), Kalinovszky Ida urnónél (Buda II., Donáti utca 5.), Csifáry Irma okl. gyorsírás-tanárurnónél (IX., Soroksári-utca 57. sz. I. em. 10.).

«Die Histörchen». A vaskos sváb géniusz hamisítatlan megnyilatkozásának, August von Kopisch egy «Posse»-jának a czime ezen fölírás. Ezt a darabot adták elő egy iskolai

ünnepélyen; sváb paraszt gunyába bujtatott alsó osztályos növendékek játszották végig és a közönség pompásan mulatott mókáikon meg felnőttekhez illő bátorságukon.

Hol történt ezen előadás? Darmstadtban? Gumpoldskirchenben? Leutomischl-ban? Vagy talán a megszámlálhatatlan sokaságu reichsdeutsch fiókherczegségek valamelyikében, hol minden hátmögí városkában virul egy gimnázium? Nem, még Bécsben sem, hanem igenis *Budapest*, a magyar székesfővárosban, a *Ferencz-József nevelőintézetnek* Erzsébet királyasszony nevenapján rendezett ünnepélyén.

Ismerjük a nevezett tanintézet kiváltságos helyzetét és hivatását, nem értelmezzük hibásan intenziót s így nem mérhetünk ezen esetenél a megszokott mértékkel. Elvégre kézenforgó dolog, hogy a növendékek a német nyelvben való haladásukat és jártasságukat akarták a fényes hallgatóság előtt bemutatni. Távól van tőlünk, hogy a magyarságon ejtett sérelem gyanánt tüntessük föl a magában véve jelentéktelen és ártatlan dolgot. Nem is akarjuk fölhányi, hogy mi — ha már szim előadás forog szóban — magyar tanintézetben a Jókai *Szigetvár vértanú*-nak, Vörösmarty *Marót bánj*-ának vagy *Kisfaludy* valamelyik vigjátékának részleteit szeretjük és szoktuk meg hallani. Ámde szó a mi szó, az érzelmes magyar ember megcsóvalja a fejét és egész raj melleg gondolatot főzöget magában, a mikor előtte magyar fiuk ily kielezett módon törőlmetszett sváb laposságokat mókáznak el. Szent igaz, hogy — ha már minden áron *német* dolgot kell eljátszani — különb darabot választhattak volna, mint az August von *Kopisch* dialektusos kedélyeskedését. Teszem: a Körner *Zrínyjé*-nek valamely illő szakaszát. Mily tetszetősen olvadt volna ezáltal össze két intenzió: német szóval hirdetni magyar honfi erényt és magyar dicsőseget! Bizony jobban főstött volna a Ferencz József-intézet ifjain a magyar mente, mint a sváb paraszt-czondra!

Huszonöt esztendő. Nagy ünnepet ült a napokban a zombori magy. kir. áll. főgymnasium: fennállásának huszonötödik évfordulóját. Huszonöt esztendeje, hogy ez az intézet, mely a szerbek-lakta délvidéken oly fontos kulturális missziót teljesít, átadatott a közönségnek, átadatott a nemzetnek, hogy közvetítő szerepet vigyen a két nemzetiség, a magyar és a szerb között, kiegyeztetvén a közös műveltség lehetőségéig tételével a fennálló ellentéteket. Küzdelem volt a huszonöt esztendő; küzdelem azokkal az akadályokkal, melynek útjába gördülnek minden új intézetnek, melyek zászlajára a »haladás« szava van írva; a tanári kar fáradsámat nem ismerő buzgólkodása és nemes ügyszeretete víttá meg a titáni harczt az akadályokkal. November 13-án, délelőtt 10

órákor a róm. kath. templomban hálaadó istentisztelet tartatott, melyen Buday Gerő, az intézetnek volt növendéke, jelenleg hittanára, celebrált s melyet magasróptú imával, melyben az intézetre áldást kér, fejezett be.

Midőn a tanulóifjuság a tanári kar vezetése alatt az ünnepély színhelyére, a városházára ért, ennek dísztermét már teljesen megtöltötte a közönség. Az elnöki asztalnál dr. Platz Bonifác, a szegedi tankerület főigazgatója, dr. Margalics Ede egyetemi tanár és Várossy Tivadar, az intézet volt igazgatói, továbbá Jeszenszky Dezső és Kende Ferencz tanárok foglaltak helyet. Miután az intézeti ifjuság vegyeskara tapsvihart aratva énekelte el Gaal Ferencz »Millenniumi himnusz«-át, dr. Platz Bonifác kerületi főigazgató nyitotta meg az ünnepélyt. Igen találón fejtette ebben a beszédében az iskolának célját és az eszközöket, melyekkel e cél elérhető. Utalt arra, hogy az iskola négy fal között végzi nagy munkáját és innen van az, hogy a közönség legnagyobb része, nem látván a falak közé, nem segít érdeklődésével az iskola munkájának megoldásában. Szavait lelkesült éljenriadás követte, a midőn felemelkedett Kende Ferencz és elszavalta ez alkalomra írt ódáját. Ezután Mozart egy vonós négyesét adták elő Ribiczey Kálmán, Diener Elemér, Frey Gyula és Henneberg Géza. — Jeszenszky Dezső, az intézetnek huszonöt év óta köztiszteletben álló tanára, a főgymnasium történetét ismertette vizlatosan.

Ezután Doppler K. Honfidal-át énekelte a kar meglepő művészettel, majd pedig Bodnár György, az intézetnek új igazgatója mondott szép és hatásos záróbeszédet, megköszönve és továbbra is kérve a nagy közönség érdeklődését. Az ünnepélyt a Rákóczy induló akkordjai zárták be, melyet az intézeti zenekar játszott, még pedig oly precizitással, hogy a közönség kívánására még egy magyar nótát is kénytelen volt eljátszani. Ekkép ünnepélyes hangulatban oszlott szét a király életése közben a közönség.

Esti 8 órákor a Vadászkiért szálló emeleti termeiben hangverseny volt, a minőben ritkán van alkalma gyönyörködni a zombori közönségnek. A nagy terem csakhamar kiesinynek bizonyult és az urak legnagyobb része kénytelen volt más teremből hallgatni végig az előadást, melyet az intézeti zenekar által énekelte népdalegyveleg nyitott meg. A közönség az éneket megtapsolta, dr. Ferencsik Lajost pedig az énekar vezetőjét, lelkesen megülenezte. — Zsaffka Jenő 8 o. t. ragadta most el a közönséget páratlan technikai ügyességű és nagy művészettel kivitt czimbalom játékában. A »Velenzei karnéval«-t adta elő, midőn pedig a közönség tapsvihara csak nem a art szünni, eljátszott egy-két magyar darabot is. — Ezután Kelő Mór mérnök énekelte Marschall Béla zongorakísérete mellett egynéhány dalt a »Falu rossza«-ból. A hangverseny fénypontja, melyben Jeszenszky Jolán k. a. szavalta Abrányi Emilnek »Mi a haza«? cz. melodramáját. A melodráma zenéjét, a melyet ez alkalomra Horváth Ákos szerzett, Blumenthal Károly ur játszotta. Ugyancsak ő kísérte Trischler Gyuláné úrnő szóló-énekét is, Malesevits Miklósné és Vukicsévics Ka-

tinka urnök zongorajátékát, a közönség kívánására meg kellett ismételní. A kaszinó egyleti dalárda Székely »Fohász«-át énekelte precizitással. Végül a zenekar játszott magyar népdalokat. Ki is jutott azután a taps és az éljen a zenekarnak, különösen pedig vezetőjének: Csavolyac Endrének és Ribiczey Kálmánnak. — Ezzel befejeződött a hangverseny és kezdődött a táncz, a melyen természetesen a diák urak jártak elől a jó példával s a mely — bácsországi szokás szerint — kivilágos kivirradtig tartott.

Iskolai hírek.

A budapesti ref. főgimnázium dísztermében a tíz szoborra vonatkozó legkegyelmesebb királyi leiratáért szombaton folyó hó 27-én délelőtt 10 órákor hódoló halaünnepet rendezett a főgimnázium igazgatósága. Targysorozat: Király-himnusz. Szövegét írta Jókai Mór. Zenéjét szerzette Erkel Ferencz, előadta az ifjusági énekkar. A király leirata, felolvasta Molnár Sándor igazgató. Az igazgató beszéde. Történeti visszatekintés, előadta Pruzsinszky Pál dr. tanár. Hálaünnepen, írta és szavalta Szalay Károly tanár. Szózat, énekelte az ifjusági énekkar. Bezáró beszéd, tartotta ms. és ft. Szász Károly püspök úr.

A budapesti II. kerületi polgári leányiskola és női kereskedelmi tanfolyam 25 éves fennállása alkalmából 1897. évi december hó 5-én jubiláris dísz-ünnepélyt rendez, melynek sorrendje a következő: Hymnus Erkel Ferencz-től, előadják az intézeti növendékek. Megnyitó beszéd. Ünnepi beszéd, tartja Kozma Gyula igazgató. Üdvözlések: a) a mostani növendékek nevében Péter Berta 4. b) o. t., b) a női kereskedelmi tanfolyam növendékei nevében Szakkay Rózsa, keresk. tf. növendék, c) a volt növendékek nevében Hauszmann Sándorné, d) a szülők nevében Lithvay Mátyás, kir. tablai bíró, e) a női keresk. tanártestülete nevében dr. Körömy Árpád, felső keresk. isk. tanár, f) a volt tanárok nevében Lengyel Sándor, felső keresk. isk. igazgató, g) az »Országos polg. isk. tanáregyesület« nevében Lád Károly, egyes. elnök; stb. — Népdalok. Női karra átírta Gyulay Elek, intézeti énektanár, előadják az intézeti növendékek. Virágos kertben. Ünnepi költemény Váradí Antaltól, szavalja Török Irma, a nemzeti színház művésze. Rigoletto, phantasie Liszt Ferencztől, zongorán előadja Heger Lujza, felsőbb leányisk. tanítónő. »Les filles de Cadix« chanson espagnola par Delibes. »C'est mon ami« par la reine Marie Antoinette, éneklí Abrányiné-Wein Margit, a m. kir. opera művésznője, Ördögtrilla-szonáta,

Hubay Jenő átdolgozásában Tartintól hegedűn előadja Pay'r Olga, okl. hegedű-művésznő, zongorán kíséri dr. Anderkóné-Kronich Melánia, felsőbb leányisk. tanítónő. Férfi szóló... Magyar dalok, éneklí Haypál Benő, intézeti tanár. Szózat Egressy B.-től, előadják az intézeti növendékek.

A pápai ev. ref. főiskola önkézőkör Kapossy Luczián dr. tanár-elnök vezetése alatt a következőkép alakult meg: Alelnök: Csomasz Dezső III. é. pn., titkár s főjegyző: Szűts József IV. é. pn., pénztáros: Varga Kálmán II. é. pn., aljegyző: Tóth József 8. o. t., könyvtárosok: Cseke Zoltán, Gyenes Sándor, Nagy Vince és Szűts Lajos 8. o. t., ellenőr: Vargha Pál 8. o. t., bírálók: Hirsch Viktor 8. és Lázár Andor 7. o. t. Az 1897—98 tanévben kütüzött pályakérdések: Magyarból: Csiki G. »Örök törvény« cz. drámájának esztetikai méltatása. A próza s vers. Latinból: Cicero »De senectute« cz. műve alapján kifejtendő, hogy hibás azok véleménye, kik az öregekről azt mondják: onus se Aetna gravior sustinere. (Tartalom egyenlő jóságá mellett a latin nyelvben írt munka elsőbbségben részesül.) Görögből: A görög orakulumokról s ezeknek befolyásáról a nyilvános életre. Természettanból: A föld középsűrűségének meghatározására vonatkozó számítások. Természettanból: A calcit és ennek szerepe. Palyadij minden egyes kérdésnél egy drb. cs. és kir. arany. Továbbá: Népdal, oda, műfordítás (görögből): Xenophon Memorabiliáiból III. k. VI. fejt. Sokrates s Glaukon beszélgetése, költői levél, szatira. Jutalom 10—10 frt. Beszély első dija: 3 arany, második: 2 arany. Irodalomtört. értekezés: Vajda János élete s költészete. Jutalma 25 frt. Történeti értekezés: Szigetvári Zrínyi Miklós élete. Jutalom 20 frt. Egyházi beszéd: Lukács ev. XI. 23. verse alapján. Jutalom 10 frt.

A szolnoki magyar királyi allami főgimnázium kebelében fennálló »Verseghi kör f. h. 21-én tartotta meg 3. rendez. üléset.

A losonczyi áll. tanítóképző-intézet ifjuságának önképzőköre a »Gönczy-kör« nevet visel. Működése paedagógiai és irodalmi szakra oszlik. Hetenkint egy rendez s havonként egy összesgyűlést tart. Gyűlései eléggé élénkek.

IRODALOM.

Magyar Kritika. Ez a czime az október hó 1-jén megindult új folyóiratnak, mely egy mind- eddig sajnálatosan nélkülözött hivatást akar elvégezni. Bajza Józsefnek 1830-ban megte- remtett *Kritikai Lapjai* óta nem volt tisztán

birálati alapon álló közlönyünk! Meg is sinylették irodalmi viszonyaink ezt a szomorú hiányt. Elbúsul az érző szívű figyelmes szemlélő, ha szertenéz és látja szelvény-hosszában a fattyuhajtásokat, félszepségeket és visszaéléseket. Az üzleti érdek, pajtáskodás, ellenségeskedés, politikai és társadalmi tekintetek leplezetlen uralmát látjuk javarészt érvényesülni. Ilyen alapokon dicsérnek föl és dorongolnak le íróembereket, virágozzék, vagy hiányozzék bár tehetségük. Öröndetesen megnőtt napi sajtónk, — melynek az elfogulatlan igazság fátylóját kellene lobogtatnia — mutatja legjobban az elfajulás ezen korstüneteit. Így állt elő ama jellemzetes és most már megszokott dolog, hogy a könyvkiadó bírálatot irat a tőle kiadott könyvről, természetesen felmagasztaltatván ezt az egekig s ezt az u. n. reklámszöveget — széküldeti a napilapokhoz, melyek eme «pro domo» bírálatokat készségesen közlik «Irodalom» rovatjaikban. A vak is látja, hogy itt nem az igazság, hanem az üzleti érdek: hogy a nagyérdemű közönség a dicséreten felbuzdulva, szaporán vásárolja az újdonságot. És még tömentelen hasonló visszasságról lehet számot adni. Ily körülmények közt ma égetően állanak Bajzának 60 évvel ezelőtt elmondott szavai: «Kritika kell közöttünk, meg nem kérielhető és kemény kritika, de részrehajlatlan, de igazságos». Ezt a sarkított irta zászlajára *Benedek Elek*, mikor kilenczédmagávat a *Magyar Kritikát* megindította. Nyereség vágya, üzleti érdek nem vezethette e kis gardát, mely jól tudja, hogy nyereség helyett küzdelmekben, agyonhallgatásban, anyagi nehézségekben lesz része. Csak az igazság és a mai tarhatatlan helyzet javítása lebeg előtte; ép ezért végtelenül rokonszenves előttünk a lapnak ideális, életre teremtett, derék irányja. *Sziből ajánljuk a magyar ifjuságnak: járassa minden középiskolai könyvtár, minden önképzőkör ezt a folyóiratot, melyből tudást, okulást és igazságszeretést meríthet.*

A lap élén *Benedek Elek* felelős szerkesztő áll; a szerkesztő és a kiadó bizottság többi tagjai: *Aldásy Antal*, *Balassa József*, *Földes Géza*, *Heltay Ferencz*, *Juba Abolf*, *Lázár Béla*, *Nyári Sándor*, *Roboz Andor*. Megjelenik havonként kétszer (1-én és 15-én) két ivnyi terjedelemben. Minden érdemesebb magyar munkáról, arra hivatott szakember tollából elfogulatlanul és beható bírálatot közöl. Előfizetési ára egész évre 5 frt., félévre 2 frt 50 kr. Eddig megjelent 4 számban mintegy 65 bírálatot közölt és őszinte hangú, megszívlelni való vezércikket a szerkesztő tollából.

«Kosmos» műintézet nyomása Budapest. VI. Aradi-utca 8.

Magyar könyvtár czimvel nagy irodalmi vállalat indult meg Radó Antal szerkesztésében. Az új vállalat célja, jó könyveknek olcsó áron minál szélesebb körben való terjesztése. Minden tekintetben figyelemre és elismerésre méltó cél, főleg, ha a «Magyar Könyvtár»-nak sikerülni fog az, a mire hasonló fajta vállalatok már több ízben, de nem nagy eredménnyel törekedtek, t. i. a magyar olvasóközönséget idegen nyelvű, külföldi vállalatoknak a nemzeti szellemet és önértéket minden esetre károsan befolyásoló túltengésétől megszabadítani. A Magyar Könyvtár jó auspiciumok között indult meg. Kiadja *Wodiáner F. és Fiai*, a régi *Lampel Róbert* cég, a mely nem egyszer adta már bizonyosságát annak, hogy úgy az irodalom igényeit, mint a gyakorlati élet szükségleteit helyes érzéssel tudja felismerni és kielégíteni, a szerkesztő egyénisége pedig eleve is kellő biztosítékot nyújt a Magyar Könyvtár színvonalá, válogatós ízlése és elevenése iránt. Az új vállalat czimében benne van egész programja. Könyvtárt akar összeállítani irodalmunk régi és új jeleséinek műveiből, a melyet a külföldi klasszikusok és modern írók munkáinak nagyrészt külön e vállalat számára készült elsőrangú fordításai tesznek teljessé Szépirodalmi műveken kívül ki fog terjedni a Magyar könyvtár irodalomtörténeti, történeti, esztetikai és egyéb ismeretterjesztő munkákra s különös figyelmet fog fordítani az iskolák szükségleteire is, hogy lehetővé tegye az ifjuságnak azt, hogy könnyű szerrel nagy olvasottságra tegyen szert magyar nyelven. A Magyar Könyvtár 4—5 ives füzetekben jelenik meg, famentes nem sárguló, erős papíron, jól olvasható nyomással. Egy-egy füzetnek ára csak 15 kr. Csaknem minden füzet gondos irodalomtörténeti bevezetéssel lesz ellátva s a bevezetések nagy részét elsőrangú esztetikuskaink és irodalomtörténészeink, köztük *Beöthy Zsolt*, *Bánóczy József*, *Riedl Frigyes* írják meg. A Magyar Könyvtár tíz füzettel közzöntött be, havonként rendszeren két új füzet jelenik meg, eleinte azonban tetemesen több füzetet fog folytatni s remélhetőleg nem is marad híjával a megérdemelt érdeklődésnek és elterjedésnek. Az első tíz füzet a következő: 1. *Katona Bánk bán*. Bevezetéssel ellátta *Beöthy Zsolt*. 2. *Guy de Maupassant*. Elbeszélések. Ford. *Tóth Béla*. 3. *Berzsenyi Válogatott Ódái*. Életrajzi bevezetéssel. 4. *Coppée*. A kovácsok sztrájkja és egyéb elbeszélő költemények. Ford. *Radó Antal*. 5. *Kisfaludy K.* A kérék. Bevezetéssel ellátta *Beöthy Zsolt*. 6. *Sipulusz Humoreszkek*. 7. *De Amicis*. A bor. Ford. *Tóth Béla*. 8. *Zrínyi Szigeti veszedelem*. 9. *Du Maurier-Potter Trilby*, színmű. Ford. *Fái Béla*. 10. *Csokonai Dorottya*. A füzetek minden hazai könyvkereskedésben és tőzsdében megszerezhetők. — Mint a beküldött prospektusból látjuk, a kiadók *Lampel Róbert* (*Wodiáner F. és Fiai*) es. és kir. udvari könyvkereskedése Budapestén *Andrássy-út 21. sz. a.* a vállalatra előfizetéseket is elfogadnak, még pedig egész évre (24 füzet) 3 frt 60 kr., fél évre (12 füzet) 1 frt 80 kr., negyedévre (6 füzet) 90 kr. Az előfizetőknek a füzeteket bérmentve küldik.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26803. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

Hálaünnepen.

— Előadta szerző a budapesti ref. gimnáziumban tartott ünnepélyen. —

Jertek körém, dicső hazám reményi!
Körémbe mind, ki itt e honban él!
Megnyilt az ég, szemem csodálva nézi,
S ajkam mesés, nagy dolgokat regél,
S ki fenn ragyogsz a végtelen nagy égen,
Megállj te nap! s lángzó sugáridat
Szórd mind reánk, hogy egy nemzet szívében
Méltó legyen a hálaáldozat.

S te föld, anyánk, te édes szép Magyarhon,
Te honfivértől áztatott mező,
Bár hervasztó ősz lombja eltakarjon:
Mosolyogj, ragyogj, virágdat elő!
S kik lenn, e hű anyának lágy ölében
Rég porladoztok: hadverő fiak,
Félistenek! Ébredjetek! Az égen
Dicsőségtek új napja im virad!

Látom kigyúlni napkelet vidékit,
Egy átviharzott ezred távolán.
Csatára hívja Árpád büszke népit,
S már ott pihen Kárpátunk bérczfokán.
Attila lelke jár vitézi élen,
A mig kivívja ősi, szent jogát,
S hogy vész ne döntse szenvedések éjén:
Megnyitja a Szabadság templomát.

S leszáll az ég tündéri szép leánya
A hősi nép szívébe s ott marad;
A trón fölött ragyog dicső sugára,
Mely addig áll csak, míg a nép szabad;
És szent a jog, mit ősök honszerelme
Ércznél erősb alap gyanánt vete,
És átkozott, ki véle harcra kelne,
Legyen király, vagy pártos nemzete!

Látom Hadúr oltárit összetörve,
Min égfelé emésztő láng csapott;
Itt, bőszt tömeg, kinokkal elgyötörve,
Most gyilkol egy keresztvivő papot.
Amott, Clio esőkjától égve lelke,
S az ősi mult fényén merengve el,
Egy Névtelen, népére rálehelte
A mult hírét, dicső emlékivel.

Kelet feiöl, mint végítélet átka
Tombolva jó népirtó fergeteg.
A nagy beteg hazát szíven találta,
S se kard, se jog többé nem óvja meg.
Ne még, nagy ég! Hisz felragyogni látom
Világodat Verbőczy homlokán,
S a nagy Hunyad megáll kemény tusákon
S regékben él a lantos ajakán.

Megnyilt talán a föld, hogy egyre ontja
Rémes szülötteit a bőszt pokol?
A csüggedés sötét szárnyát kibontja,
S a hon nehéz kinok közt haldokol.
Fel-felhörög, a mint a végtusában
Kihal szívében egy érző ideg;
S ti tán vigaszt kerestek a halálban,
Nagy lelkeitek pazarló Zrínyiek?!

Hallom süvöltni századok viharját,
Inog a trón s a nemzet sirja kész.
Testvér testvérré sujtja gyilkos karját,
S a szent halott ruháján összevész.
Hitvány czimért eldobja ősi nyelvét,
Mit édes anyja ajkiról tanult,
S vérrel telíti áldozatja kelyhet,
Mibe atyái hálaölynye hullt.